

ผลงานวิจัย

**การศึกษาสภาวะการทำงานและความคิดเห็นต่อหลักสูตร
พยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต ของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา
ในปีการศึกษา 2546-2548**

Working Status and Opinion toward Bachelor of Nursing Science Program of Rangsit University among the Graduates in Academic Year 2004, 2005 and 2006.

ดร.น้าอ้อย ภักดีวงศ์ และ อ.มนพร ชาดิขันธ์
คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research Design) เพื่อศึกษาสภาวะการทำงานและความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ความสามารถในการปฏิบัติงาน บุคลิกภาพและการพัฒนาตนเอง และทัศนคติต่อวิชาชีพของบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2546 2547 และ 2548 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามบัณฑิตภายหลังจากที่บัณฑิตสำเร็จการศึกษาไปแล้วประมาณ 8 เดือน จำนวน 226 ชุด เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไป ข้อมูลการปฏิบัติงาน ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ความชำนาญและการนำความรู้และทักษะความชำนาญไปใช้ ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล บุคลิกภาพและการพัฒนาตนเอง และทัศนคติต่อวิชาชีพ ซึ่งได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายใน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ของครอนบาค 0.70-0.94 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและ F-test

ผลการศึกษาพบว่า บัณฑิตส่วนใหญ่หางานทำได้ภายใน 1 เดือน ปฏิบัติงานในสถานบริการสุขภาพของเอกชน รายได้เฉลี่ย 17,804 บาทต่อเดือน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5,877) ประมาณร้อยละ 20 เคยเปลี่ยนงานอย่างน้อย 1 ครั้ง เนื่องจากต้องการงานที่เหมาะสมกับตนเอง ส่วนความคิดเห็นต่อหลักสูตร บัณฑิตประเมินว่าได้รับความรู้ ทักษะและการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี-ดีมาก มีความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล บุคลิกภาพและการพัฒนาตนเองอยู่ในระดับดีมาก ทัศนคติต่อวิชาชีพอยู่

ในระดับดี นอกจากนี้ พบว่า บัณฑิตประเมินตนเองเรื่องภาวะผู้นำและการบริหารจัดการ ต่ำกว่าด้านอื่นๆ เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความรู้ ทักษะความชำนาญ การนำความรู้และทักษะความชำนาญไปใช้ ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล บุคลิกภาพและการพัฒนาตนเอง และทัศนคติต่อวิชาชีพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2546 2547 และ 2548 โดยใช้สถิติ F-test พบว่าไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา ควรเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการพัฒนานักศึกษาของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยมุ่งพัฒนาความสามารถในการ

บริหารจัดการ และภาวะผู้นำให้กับนักศึกษา ตั้งแต่ชั้นปีแรก เพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง

คำสำคัญ: สภาวะการทำงาน หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล บุคลิกภาพและการพัฒนาตนเอง ทักษะการติดต่อวิชาชีพ

ABSTRACT

This descriptive study was design to describe and compare working status and opinion toward bachelor of Nursing Science Program of Rangsit University among the graduates in academic year 2004, 2005 and 2006. Secondary data were analyzed. The research instruments included 1) The Demographic data, 2) the Knowledge, Skill and Application Questionnaire, 3) the Practice Ability Scale, 4) the Personality and Self-Development Scale and 5) the Attitude toward Nursing Professional Scale. The content validity was confirmed by the panel of experts. The internal consistency reliability of The Practice Ability Scale. The Personality and Development Scale and the Attitude toward Nursing Professional Scale were tested using Cronbach's alpha coefficient and showed the value of 0.93, 0.94 and 0.70 respectively. Data were analyzed by using descriptive statistics, and F-test.

The findings revealed that the graduates could find job in 1 month, with average income 17,804 bahts per month (SD 5,877). Almost of the graduates worked in private hospitals. About 20% had changed job for at least 1 time because they wanted to find more suitable job. The mean score of knowledge, skill, application, practice ability, personality and self-development were at a high level but the mean score of attitude toward nursing profession was at a moderate level. Leadership and management skill were at a lower level than other domains. When compared the mean score among the graduates in academic year 2004, 2005 and 2006, there was not a significant difference. Findings from this study could be used as preliminary data for the nurse instructor to promote leadership and management skill of the students in the early year.

Key words: Working Status, Opinion toward Bachelor of Nursing Science Program of Rangsit University, Practice Ability, Personality and Self-development, Attitude toward Nursing Profession

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาติดตามบัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษา เป็นการประเมินผลลัพธ์ของหลักสูตรซึ่งเป็นกิจกรรมที่สำคัญและจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยมีเป้าหมายเพื่อรวบรวมข้อมูลให้ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจ เป็นแนวทางที่นำไปสู่การปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของระบบสุขภาพและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งจะเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่ต่อเนื่องครบวงจร ตามกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย วิธีการประเมินหลักสูตรสามารถทำได้ตั้งแต่การประเมินสิ่งนำเข้า (Input) เช่น ผู้สมัครเข้าศึกษา ระบบการคัดเลือกนักศึกษา ประเมินกระบวนการ (Process) เช่น อาจารย์ การจัดการเรียนการสอน วิธีการประเมินผล อุปกรณ์ วัสดุการศึกษา สื่อสื่อดิจิทัล อุปกรณ์ เป็นต้น และการประเมินผลผลิต (Outcome and Output) เช่น การได้งานทำ รายได้ ผลการสอบ ขึ้นทะเบียนและรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ความคิดเห็นต่อหลักสูตร ความสามารถเชิงวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม โดยประเมินทั้งจากผู้สำเร็จการศึกษา ผู้ร่วมงานและผู้บังคับบัญชา (Stufflebeam, 1973)

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ได้เปิดดำเนินการจัดการเรียนการสอนหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มาตั้งแต่ปีการศึกษา 2529 โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ และสังคม มีโลกทัศน์กว้าง มีเหตุผลและวิจารณญาณ ใช้สติปัญญาและความรู้ ความสามารถในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นผู้มีความคิดสร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำ มีความสุขุมรอบคอบ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการติดต่อประสานงาน และสามารถสื่อสารถ่ายทอดความคิดแก่ผู้อื่นที่มีสุขภาพได้อย่างดี คณะพยาบาลศาสตร์ ได้

ปรับปรุงหลักสูตร 2 ครั้งคือ ในปีการศึกษา 2542 และ 2544 โดยที่ในปีการศึกษา 2542 ได้ปรับปรุงหลักสูตร และระบบการเรียนจากทวิภาคเป็นไตรภาค ซึ่งนักศึกษาได้สำเร็จการศึกษาไปแล้ว และในปีการศึกษา 2544 ได้ปรับปรุงหลักสูตรและเปลี่ยนระบบการศึกษาจากไตรภาคเป็นทวิภาค

คณะพยาบาลศาสตร์ ได้ศึกษาติดตามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาของคณะฯ เป็นระยะๆ ตั้งแต่วันที่ 1 เป็นต้นมา (สุทธิพร มูลศาสตร์ และคณะ, 2540; คณะกรรมการบริหารวิชาการ, 2544; น้ำอ้อย ภักดีวงศ์ และคณะ, 2548; น้ำอ้อย ภักดีวงศ์และคณะ, 2549, น้ำอ้อย ภักดีวงศ์และคณะ, 2550) การนำข้อมูลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์เพิ่มเติมเพื่อเปรียบเทียบสภาวะการทำงาน และความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ในด้านความรู้และทักษะความชำนาญและการนำความรู้และทักษะความชำนาญไปใช้ในการปฏิบัติงาน ตลอดจนความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง และทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล จะเป็นการจัดการความรู้และได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของคณะฯ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาวะการทำงานของบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต
2. ศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความรู้ ทักษะความชำนาญที่ได้รับจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการปฏิบัติงาน บุคลิกภาพ การพัฒนาตนเอง และทัศนคติต่อวิชาชีพของบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2546 2547 และ 2548

คำถามการวิจัย

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความรู้ ทักษะ ความชำนาญที่ได้รับจากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต และการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานของบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิตทั้ง 3 รุ่น แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงาน บุคลิกภาพ การพัฒนาตนเอง และทัศนคติต่อวิชาชีพของบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิตทั้ง 3 รุ่น แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research Design) จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบ Secondary Analysis เพื่อศึกษาสภาวะการทำงาน ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับความรู้ และทักษะความชำนาญ และการนำความรู้ และทักษะความชำนาญไปใช้ในการปฏิบัติงาน บุคลิกภาพ และการพัฒนาตนเอง และทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2546 2547 และ 2548

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป็นผู้สำเร็จการศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปีการศึกษา 2546 2547 และ 2548 รวม 233 คน กลุ่มตัวอย่างเป็นข้อมูลของบัณฑิตที่ตอบแบบสอบถามภายหลังการทำงานแล้ว 7-8 เดือน มีจำนวน 226 ชุด คิดเป็นร้อยละ 97

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประกอบด้วย 5 ส่วนคือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ อายุ สถานภาพสมรส เกรดเฉลี่ยสะสม ระยะเวลาที่ใช้ในการหางาน สถานที่ทำงานปัจจุบัน ลักษณะงานที่ทำ ระยะเวลาทำงานภายหลังจบการศึกษา รายได้ การเปลี่ยนงาน และเหตุผลที่เปลี่ยนงาน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ประกอบด้วยความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ ความชำนาญ และการนำความรู้และทักษะความชำนาญไปใช้ในการปฏิบัติงาน โดยแบ่งเนื้อหาวิชาออกเป็นหมวดศึกษาทั่วไป หมวดวิชาพื้นฐานวิชาชีพ หมวดวิชาชีพ กลุ่มวิชาชีพพื้นฐานและเสริมการพยาบาล กลุ่มวิชาชีพการพยาบาลและหลักสูตรเสริม ในด้านความรู้และทักษะความชำนาญที่ได้รับจากหลักสูตรให้ค่าเป็น 4 ระดับคือ 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย และ 1 = ต้องปรับปรุง/ไม่เพียงพอ ส่วนด้านการนำไปใช้ในการทำงาน ให้ค่าคะแนนเป็น 4 ระดับ คือ 4 = ดีมาก 3 = ใช้ได้ เป็นส่วนใหญ่ 2 = ใช้ได้น้อย และ 1 = ไม่ได้ใช้/ไม่สามารถใช้ได้

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ด้าน คือด้านการปฏิบัติพยาบาล และด้านการจัดการทางการพยาบาล ให้ค่าคะแนนเป็น 4 ระดับ คือ ดีมาก ดี พอใช้ และต้องปรับปรุง แบบสอบถาม มีความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายใน โดยใช้สถิติ Cronbach's Coefficient Alpha ได้ค่าเท่ากับ 0.93

ส่วนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับบุคลิกภาพ และการพัฒนาตนเอง เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับบุคลิกภาพ และการพัฒนาตนเอง 20 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านปรัชญาและค่านิยม ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ ด้านการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพ ด้านทักษะพื้นฐานและการพัฒนาตนเอง และด้านภาวะผู้นำ / การบริหารจัดการ ให้ค่าคะแนนเป็น 4 ระดับ คือ 4 = ดีมาก 3 = ดี 2 = พอใช้ และ 1 = ต้องปรับปรุง แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายใน โดยใช้สถิติ Cronbach's Coefficient Alpha ได้ค่าเท่ากับ 0.94

เกณฑ์ในการแปลผลคะแนนความรู้ ทักษะ ความชำนาญ และการนำความรู้และทักษะความชำนาญไปใช้ในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล บุคลิกภาพและการพัฒนาตนเอง เป็นดังนี้ ระดับดีมาก ค่าเฉลี่ย ≥ 3.20 ระดับดี ค่าเฉลี่ย 2.80-3.19 ระดับพอใช้ ค่าเฉลี่ย 2.40-2.79 และระดับต้องปรับปรุงค่าเฉลี่ย < 2.40

ส่วนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อวิชาชีพ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อวิชาชีพ จำนวน 17 ข้อ แบ่งออกเป็น 3 ด้านคือ ความเชื่อและค่านิยมทางสังคม 7 ข้อ ลักษณะของวิชาชีพ 5 ข้อ และลักษณะงาน/ การบริการ 5 ข้อ ให้ค่าคะแนนเป็น 4 ระดับ คือ 4 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง 3 = เห็นด้วย 2 = ไม่เห็นด้วย และ 1 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง สำหรับข้อความเชิงบวก และ 1 = เห็นด้วยอย่างยิ่ง 2 = เห็นด้วย 3 = ไม่เห็นด้วย และ 4 = ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง สำหรับข้อความเชิงลบ แบบสอบถามมีความเชื่อมั่นชนิดความสอดคล้องภายใน โดยใช้สถิติ Cronbach's Coefficient Alpha ได้ค่าเท่ากับ 0.73

เกณฑ์ในการแปลผลทัศนคติเป็นดังนี้ ระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ค่าเฉลี่ย ≥ 3.20 ระดับเห็นด้วย ค่าเฉลี่ย 2.80-3.19 ระดับไม่เห็นด้วย

ค่าเฉลี่ย 2.40-2.79 และระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ค่าเฉลี่ย < 2.40

การรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลได้จากการตอบแบบสอบถามของบัณฑิตในวันซ้อมย่อยเพื่อรับปริญญา ภายหลังที่บัณฑิตสำเร็จการศึกษาไปประมาณ 8 เดือน โดยบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2546 เก็บข้อมูลในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2547 บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2547 เก็บข้อมูลในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2548 และบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2548 เก็บข้อมูลในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2549

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. บรรยายลักษณะข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างและตัวแปรที่ศึกษา โดยใช้สถิติจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบคะแนนความรู้ ทักษะ ความชำนาญ การนำความรู้และทักษะความชำนาญไปใช้ในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล บุคลิกภาพและการพัฒนาตนเอง และทัศนคติต่อวิชาชีพระหว่างบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2546 2547 และ 2548 โดยใช้สถิติ F-test

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของบัณฑิต
บัณฑิตคณะพยาบาลศาสตร์ที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2546 2547 และ 2548 ที่ตอบแบบสอบถามมีจำนวน 226 คน โดยสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2547 มากที่สุด (102 คน หรือ 45.1%) ส่วนใหญ่เป็นหญิง อายุ

ระหว่าง 21-34 ปี (เฉลี่ย 23-24 ปี) เป็นโสด และ
สำเร็จการศึกษา ด้วยผลการเรียนสะสม ระหว่าง
2.50-2.99 โดยค่าเฉลี่ยเกรดสะสมเท่ากับ 2.72

2. สภาวะการทำงานของบัณฑิต

เมื่อวิเคราะห์โดยภาพรวม บัณฑิตส่วนใหญ่ (54.0%) ได้งานทำภายในเดือนแรกสำเร็จ
การศึกษา โดยทำงานในสถานบริการสุขภาพของ
เอกชน (87.0%) ปฏิบัติงานในแผนกผู้ป่วยในรวม
มากที่สุด (45.1%) มีรายได้อยู่ระหว่าง 6,000-
50,000 บาท (ค่าเฉลี่ย 17,804 บาท ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน 5,877) ส่วนใหญ่ (72.1%) ยังไม่เคย
เปลี่ยนงาน บัณฑิตกลุ่มที่เคยเปลี่ยนงานให้เหตุผล
ว่าต้องการสวัสดิการที่ดีขึ้น เช่น รายได้ ที่พัก
เป็นต้น

เมื่อวิเคราะห์แยกปีการศึกษาที่สำเร็จ พบ
ว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2547
และ 2548 ได้งานทำทันทีเพิ่มขึ้น (37.3 และ 54.2%
ตามลำดับ) โดยค่าเฉลี่ยของระยะเวลาในการหา
งานทำต่ำกว่า 1 เดือน ส่วนใหญ่ยังทำงานในสถาน
บริการสุขภาพของเอกชน และทำงานในหอผู้ป่วย
เฉพาะทางมากขึ้น (16.3, 22.7 และ 27.4% ตาม
ลำดับ ค่าเฉลี่ยรายได้ต่อเดือนเพิ่มขึ้นจาก 14,829
บาทเป็น 16,498 และ 22,193 บาท ตามลำดับ
ปัญหาส่วนใหญ่ที่ทำให้บัณฑิตเปลี่ยนงานที่ทำ คือ
ต้องการงานที่เหมาะสมกับตนเอง

3. ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับ หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตด้านความรู้ ทักษะความชำนาญ และการนำความรู้และ ทักษะไปใช้ในการปฏิบัติงาน

เมื่อวิเคราะห์โดยภาพรวม บัณฑิตประเมิน
ว่าได้รับความรู้และทักษะความชำนาญจากหลักสูตร
และการสอนในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43 และ
3.28 ตามลำดับ) ส่วนการนำไปใช้ในการทำงาน
อยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย 3.19) ยกเว้นบัณฑิตที่สำเร็จ
การศึกษาในปีการศึกษา 2547 ที่ประเมินว่าได้รับ
ความรู้ ทักษะและการนำไปใช้อยู่ในระดับดีมาก
ทั้งหมด

สำหรับรายวิชาที่บัณฑิตประเมินว่า
ได้รับความรู้ ทักษะ และนำไปใช้ได้สูงที่สุด ได้แก่
รายวิชาภาษาไทย ชีววิทยา กายวิภาคศาสตร์
สรีรวิทยา จุลชีววิทยา หลักการพยาบาล ปฏิบัติการ
พยาบาลพื้นฐาน การพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ
และปฏิบัติการการพยาบาลรพช

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิต
เกี่ยวกับหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตด้าน
ความรู้ ทักษะ และการนำความรู้ไปใช้ในการ
ปฏิบัติงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปี
การศึกษา 2546 2547 และ 2548 พบว่า ไม่แตกต่างกัน (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และการนำความรู้ที่ได้จากหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต ไปใช้ในการปฏิบัติงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2546 2547 และ 2548

ความคิดเห็นด้านต่าง ๆ	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็น แยกตามปีการศึกษาที่สำเร็จ ($\bar{X} \pm SD$)				F-test
	2546	2547	2548	รวม	
1. ความรู้ที่ได้รับจาก หลักสูตรและการสอน	3.49 $\pm$ 0.29	3.28 $\pm$ 0.31	3.38 $\pm$ 0.32	3.43 $\pm$ 0.31	1.668 ^{ns}
2. ทักษะความชำนาญ ที่ได้จากหลักสูตร	3.35 $\pm$ 0.32	3.19 $\pm$ 0.38	3.21 $\pm$ 0.32	3.28 $\pm$ 0.31	2.991 ^{ns}
3. การนำไปใช้ในการ ทำงาน	3.26 $\pm$ 0.40	3.19 $\pm$ 0.39	3.15 $\pm$ 0.36	3.19 $\pm$ 0.38	1.237 ^{ns}

ns = not significant

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงาน บุคลิกภาพและการพัฒนาตนเอง และทัศนคติต่อวิชาชีพ

4.1 ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล

โดยภาพรวมบัณฑิตประเมินว่า ตนเองมีความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในระดับดี เมื่อจำแนกตามปีที่บัณฑิตสำเร็จการศึกษาพบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2547 ประเมินตนเองมีความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลในระดับดีมาก อย่างไรก็ตาม เมื่อทดสอบค่าเฉลี่ยพบว่าไม่แตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่าบัณฑิตทั้ง 3 รุ่น ประเมินความสามารถด้านการปฏิบัติการพยาบาลสูงกว่า ด้านการจัดการทางการพยาบาล

4.2 บุคลิกภาพและการพัฒนาตนเอง

บัณฑิตทั้งหมดประเมินตนเองมีบุคลิกภาพและการพัฒนาตนเองในระดับดีมาก เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาปีการศึกษา 2546 2547 และ 2548 พบว่าไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ บัณฑิตทั้ง 3 รุ่นประเมินตนเองด้านจรรยาบรรณวิชาชีพสูงกว่าด้านอื่นๆ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ภาวะผู้นำและการบริหารจัดการ

4.3 ทัศนคติต่อวิชาชีพ

บัณฑิตทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อวิชาชีพอยู่ในระดับดี เมื่อทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยทัศนคติต่อวิชาชีพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2546 2547 และ 2548 พบว่าไม่แตกต่างกัน ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล บุคลิกภาพและการพัฒนาตนเอง และทัศนคติต่อวิชาชีพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2546 2547 และ 2548

ความคิดเห็นด้านต่าง ๆ	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นแยกตามปีการศึกษาที่สำเร็จ ($\bar{X} \pm SD$)				F-test
	2546	2547	2548	รวม	
1. การปฏิบัติการพยาบาล	3.15 $\pm$ 0.40	3.15 $\pm$ 0.38	3.20 $\pm$ 0.39	3.09 $\pm$ 0.44	1.526 ^{ns}
2. บุคลิกภาพและการพัฒนาตนเอง	3.28 $\pm$ 0.36	3.26 $\pm$ 0.35	3.30 $\pm$ 0.37	3.27 $\pm$ 0.35	0.350 ^{ns}
3. ทัศนคติต่อวิชาชีพทำงาน	3.12 $\pm$ 0.24	3.10 $\pm$ 0.26	3.10 $\pm$ 0.25	3.16 $\pm$ 0.23	1.690 ^{ns}

ns = not significant

อภิปรายผล

การอภิปรายผลการวิจัย ประกอบด้วย สภาวะการทำงานของบัณฑิต ความรู้และทักษะ ความชำนาญ และการนำความรู้และทักษะความชำนาญจากหลักสูตรไปใช้ในการปฏิบัติงาน ความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตบุคลิกภาพ และการพัฒนาตนเอง และทัศนคติต่อวิชาชีพ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สภาวะการทำงานของบัณฑิต

จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษา พบว่าบัณฑิตสามารถหางานทำได้ภายในเดือนแรกที่สำเร็จการศึกษา และในเวลา 8 เดือนภายหลังการสำเร็จการศึกษา บัณฑิตร้อยละ 20-43 เปลี่ยนงานอย่างน้อย 1 ครั้ง โดยให้เหตุผลว่าต้องการงานที่เหมาะสมกับตนเอง นอกจากนี้พบว่า ค่าเฉลี่ยรายได้ของ บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2547 และ 2548 เพิ่มขึ้น สะท้อนให้เห็นว่าความต้องการพยาบาลในตลาดแรงงานยังมีสูง สามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในภาค

เอกชนได้ ทำให้บัณฑิตมีโอกาเลือกงานสูง จึงเปลี่ยนงานได้บ่อย สำหรับบัณฑิตที่ทำงานในสถานบริการของเอกชน พบว่ามีรายได้สูงกว่าบัณฑิตที่ทำงานในสถานบริการภาครัฐ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปราโมทย์ ทองสุข และคณะ(2547) ที่พบว่า บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ทำงานในสถานบริการของภาครัฐมีรายได้เฉลี่ย 9,674.73 บาทต่อเดือน ในขณะที่บัณฑิตของมหาวิทยาลัยรังสิตส่วนใหญ่ปฏิบัติงานสถานบริการภาคเอกชนมีรายได้เฉลี่ย 17,804 บาทต่อ เดือน

2. ความรู้ ทักษะความชำนาญ และการนำความรู้ไปใช้

ผลจากการศึกษา บัณฑิตประเมินว่าได้ความรู้จากหลักสูตรและการเรียนการสอน ทักษะความชำนาญและการนำความรู้และทักษะความชำนาญไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดี โดยรายวิชาที่บัณฑิตได้รับความรู้ ทักษะความชำนาญ

และสามารถนำไปใช้ได้ดี ได้แก่ ภาษาไทย การพยาบาลพื้นฐาน และการพยาบาลผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ และปฏิบัติการการพยาบาลรวบรวม ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาต้องใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสาร ทั้งโดยการพูดและการเขียน รวมทั้งในการปฏิบัติงานต้องใช้ทักษะหัตถการทางการพยาบาล ที่ได้เรียนรู้จากวิชาหลักการพยาบาล นอกจากนี้บัณฑิตส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยรวม ซึ่งผู้รับบริการส่วนใหญ่ เป็นผู้ใหญ่และผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางด้านอายุรกรรมและศัลยกรรม จึงทำให้นักศึกษาได้ใช้ความรู้และทักษะความชำนาญในกลุ่มวิชาเหล่านี้มากกว่าวิชาอื่นๆ

3. ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล

บัณฑิตส่วนใหญ่ ประเมินว่าตนเองมีความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลโดยรวม เฉพาะด้านการปฏิบัติการพยาบาล และความสามารถด้านการจัดการพยาบาลในระดับดี เมื่อพิจารณาการปฏิบัติการพยาบาลเป็นรายกิจกรรมพบว่า บัณฑิตประเมินตนเองว่า สามารถให้คำแนะนำ/ความรู้แก่ผู้ป่วยหรือญาติอย่างสม่ำเสมอในระดับดีมาก ส่วนการมีความรู้อย่างครอบคลุมเกี่ยวกับโรคและวิธีการรักษาที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานและการมีความรู้เกี่ยวกับยาที่ใช้ในหอผู้ป่วยอย่างครอบคลุมอยู่ในระดับพอใช้ สำหรับความสามารถในการทำกิจกรรมอื่นๆ อยู่ในระดับดี ซึ่งคล้ายคลึงกับการศึกษาของปราโมทย์ ทองสุขและคณะ (2547) ที่พบว่า บัณฑิตมีความสามารถในการสอนและให้คำปรึกษาสูงกว่าด้านกระบวนการพยาบาล การบริหาร และการวิจัย

4. บุคลิกภาพ และการพัฒนาตนเอง

บัณฑิตส่วนใหญ่ประเมินตนเองว่ามี

บุคลิกภาพ และการพัฒนาตนเองในระดับดีมาก และประเมินตนเองด้านจรรยาบรรณสูงกว่าด้านอื่นๆ ทั้งนี้อาจเกิดจากการเรียนการสอนของหลักสูตรที่บรรจุรายวิชาจริยศาสตร์เป็นรายวิชาบังคับ และมีการสอดแทรกเนื้อหาและประเด็นทางจริยธรรมในรายวิชาทางการพยาบาล โดยเฉพาะในการปฏิบัติการพยาบาล อาจารย์ให้ความสำคัญและชี้แนะให้นักศึกษา ศึกษาจากสถานการณ์จริงมากขึ้น จึงทำให้นักศึกษาประเมินตนเองในด้านจรรยาบรรณวิชาชีพในระดับที่ดีมาก ซึ่งผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ ปรัชญานันท์ เทียงจรรยาและคณะ (2546) ที่พบว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ประเมินตนเองด้านการพัฒนาจรรยาบรรณวิชาชีพอยู่ในระดับสูง

ในส่วนของภาวะผู้นำและการบริหารจัดการ บัณฑิตประเมินตนเองในระดับที่ต่ำกว่าด้านอื่นๆ อาจเกิดจากการจัดการศึกษาที่นักศึกษา มีโอกาสได้ฝึกการเป็นหัวหน้าทีมการพยาบาล และฝึกการบริหารจัดการด้วยตนเองอย่างเป็นรูปธรรม ในรายวิชาปฏิบัติการการพยาบาลรวบรวมเพียงรายวิชาเดียว จึงทำให้มีความรู้ ทักษะความชำนาญไม่เพียงพอ ต้องการเรียนรู้และการฝึกประสบการณ์จากการทำงานเพิ่มขึ้น แต่จากการศึกษาติดตามบัณฑิตในครั้งนี้ บัณฑิตส่วนใหญ่ทำงานเฉลี่ยเพียง 5-6 เดือน ซึ่งเป็นระยะเวลาที่สั้นมาก จึงทำให้บัณฑิตยังไม่สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองด้านภาวะผู้นำและการบริหารจัดการได้เพียงพอ บัณฑิตจึงประเมินตนเองในระดับที่พอใช้เท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปรัชญานันท์ เทียงจรรยาและคณะ (2546) ที่พบว่าบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ประเมินตนเองด้านกระบวนการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง

5. ทักษะติดต่อวิชาชีพ

บัณฑิตส่วนใหญ่ ประเมินทักษะติดต่อวิชาชีพของตนเองอยู่ในระดับดี โดยความเชื่อและค่านิยมทางสังคม บัณฑิตมีทัศนคติที่ดีมากในเรื่องการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ตอบสนองต่อสวัสดิภาพของคนในสังคม การพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีเกียรติ ได้รับการยกย่องจากสังคม หางานง่ายกว่าวิชาชีพอื่น คนที่เป็นพยาบาลสามารถดูแลช่วยเหลือครอบครัวทางด้านสุขภาพได้ และกระบวนการพยาบาลเป็นเครื่องมือจำเป็นในการปฏิบัติการพยาบาล และไม่เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า พยาบาลเป็นผู้ช่วยเหลือแพทย์ นอกจากนี้ บัณฑิตเห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า ลักษณะงานพยาบาลมีผลกระทบต่อแบบแผนการดำเนินชีวิต งานการพยาบาลเป็นงานที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคมามากกว่าวิชาชีพอื่นและงานการพยาบาลเป็นงานที่อาศัยทักษะความชำนาญเป็นหลัก ทั้งนี้เนื่องจากการปฏิบัติงานของพยาบาลจำเป็นต้องหมุนเวียนกันปฏิบัติงานในช่วงเวรเช้า เหวสายและเวรดึก ซึ่งไม่ใช่วิถีชีวิตที่ปกติเหมือนกับบุคคลในวิชาชีพอื่นๆ การหมุนเวียน เวลาในการทำงานย่อมมีผลต่อแบบแผนการดำเนินชีวิต ทั้งในเรื่องของการรับประทานอาหาร การพักผ่อนนอนหลับ การออกกำลังกายและอื่นๆ ซึ่งอาจส่งผลต่อสุขภาพของพยาบาลได้ นอกจากนี้การต้องให้บริการกับผู้รับบริการที่เจ็บป่วยด้วยปัญหาสุขภาพต่างๆ ที่อาจเป็นโรคติดเชื้อที่สามารถติดต่อด้วยวิธีต่างๆ ทำให้บัณฑิตคิดว่างานการพยาบาลเป็นงานที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคมามากกว่าวิชาชีพอื่นที่ไม่ใช่วิชาชีพในทีมสุขภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาจะนำไปใช้เพื่อปรับปรุงหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และการพัฒนานักศึกษาของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต โดยมุ่งพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการ และภาวะผู้นำให้กับนักศึกษา ตั้งแต่ชั้นปีแรกเพื่อให้เกิดทักษะและความชำนาญและสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้จริง
2. ควรมีการศึกษาติดตามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาและทำงานนานกว่า 1 ปี เพื่อประเมินพัฒนาการในด้านความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการ และภาวะผู้นำ
3. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจในกลุ่มผู้ใช้บัณฑิตของคณะพยาบาลศาสตร์

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ผ.ศ. ดร.อำภาพร พัววิไล คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ผู้พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและสนับสนุนงบประมาณให้มีการศึกษาวิจัยติดตามบัณฑิตอย่างต่อเนื่อง และขอขอบคุณ ดร.วารินทร์ บินโฮเซ็น ที่ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงบทความนี้

● ● ● บ ญ ญ ๙ ๙ ๙ ๙ ● ● ●

กรุณา แดงสุวรรณ และคณะ (2544). คุณลักษณะพยาบาลวิชาชีพของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตร์ (ที่เน้นชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต) วิทยาลัยบรมราชชนนี ตรัง. รายงานวิจัย. ตรัง : วิทยาลัยบรมราชชนนี ตรัง.

คณะกรรมการบริการวิชาการ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต (2544) การศึกษาติดตามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปีการศึกษา 2544-2545. ปทุมธานี : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.

น้ำอ้อย ภักดีวงศ์ และคณะ. (2548). การศึกษาติดตามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปีการศึกษา 2546-2547. ปทุมธานี : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.

น้ำอ้อย ภักดีวงศ์ และคณะ. (2549). การศึกษาติดตามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปีการศึกษา 2547-2548. ปทุมธานี : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.

น้ำอ้อย ภักดีวงศ์ และคณะ. (2550). การศึกษาติดตามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปีการศึกษา 2548-2549. ปทุมธานี : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.

ปราโมทย์ ทองสุข ศรีกัลยา ภิญโญสมโส และนางนุช บุญยัง. (2547). การติดตามผลบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ปีการศึกษา 2544 ของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์, 24(1) : 1-16.

ปรัชญานันท์ เทียงจรรยา ลัพัฒนา กิจรุ่งโรจน์ นวลจันทร์ รมณารักษ์ และลดาวลัย ประทีปชัยกูร. (2546) การติดตามผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ปีการศึกษา 2543 วารสาร พยาบาลสงขลานครินทร์, 23(1) : 37-45.

สุทธิพร มูลศาสตร์ และคณะ. (2540).การศึกษาติดตามบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตจากคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปีการศึกษา 2534-2539. ปทุมธานี : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.

ศรัณยา ไชยิตะมงคล วาริรัตน์ ถาน้อย และนพพร ว่องสิริมาศ (2546). การศึกษาบุคลิกภาพความเป็นพยาบาล และพฤติกรรมจริยธรรมของผู้สำเร็จการศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสารพยาบาลศาสตร์, 21 (1) : 44-70.

Stufflebeam, DL.(1973). An Introduction to the PDK book: Educational Evaluation and Decision Making. In Worthen, R. & Sanders, R. (eds.). **Educational Evaluation: Theory and Practice**. Belmont: Wodsworth Publishing, : 128-42.